

t, Goldmann
 b.) Schütz
 tler Malvin,
 Mari, Dózsa
 arolta, Kell
 er Ágoston,
 Fischbein
 Goldberger
 bert Czilka,
 sz Piroska,
 Svachulay
 rger Helén,
 Adél, Váci
 Rikárd,
 n Borcsa és
 ey Mariska,
 ann testvé-
 n, Schvartz
 s Kornélia,
 és Gyula,
 én és Róza,
 ss Emma,
 nátyinszky
 elka, Jab-
 onyi Adél,
 yi Józsi és
 ka, Sánta
 Szentés
 és Imre,
 a, Osváth
 Béla és
 Danczkai
 (máskor
 és Oszkár,
 lla, Stras-
 és Ödön,
 erta, Irén
 Kalocha
 Honora,

it. 8-ik
 fejtése:
 kszik. A
 bb."
 g: Kiss
 tyinszky

zámában
 még be-
 Mariska,
 Vilmos.

m-épület.
 rsulat.

JÖN A VENDEG! (Lásd a 175. lapon.)

XXIX. kötet, 11. szám.

Ára negyedévre 1 frt 40 kr.
 Megjelen hetenkint egyszer, 16 oldalon.

1885. szeptember 13-án.

A TITOK.

— Vigjáték egy felvonásban. —

Személyek :

A MAMA.

ELEK } gyermekei.

ARANKA }

LIDI, szobalány.

Első jelenet.

Aranka, majd Elek.

Aranka (egyedül, haragosan jár-kel.) Ez már borzasztó... ez kiállhatatlan... hát kicsi baba vagyok én? Csak ma tudom meg, hogy nagy esemény történt a háznál... a testvérnénikém menyasszony és három hét múlva nagy lakodalom lesz. Mért titkolták előlem? Elek tudta, ugyan-csak nevetett az én csodálkozásomon. Neki mindjárt megmondták... neki mindent megmondanak, engem pedig mindig azzal küldenek el, hogy: »neked azt nem szükséges tudnod« — »ez nem gyermeknek való«. Hát olyan kis gyermek vagyok én? Már tiz éves multam, maholnap nagy lány leszek... és így bánnak velem! Ez nem szép... nem... ez csunyaság, igen, csunyaság!

Elek (belép.) Mi az a csunyaság? Talán az, hogy ilyen duzzogó képet csinálsz. (Nevetve.) Ebben igazad van.

Aranka. Kár csufolódni, mert van okom haragudni.

Elek. Halljuk! Kire haragszol?

Aranka. Hát... mindenkire.

Elek (vigan.) Ohó, az sok lesz egyszerre. És mivel bántottunk meg? Tudtommal senki sem vétett ellened.

Aranka. Nem? Hát szép dolog az, hogy én nem tudok meg semmit abból, ami érdekes dolog történik nálunk.

Elek. Ahá! Értem. Azért haragszol, mert nem mondtuk meg neked, hogy Sarolta menyasszony. Annak volt oka. Egyelőre titokban kellett tartani, de most már nem titok, tehát te is megtudtad.

Aranka. Mért ne tudhattam volna hamarább is? Te tudtad.

Elek. Az egészen más. Én sokkal öregebb vagyok.

Aranka. No bizony! De nagyon öreg is vagy! Talán mindössze is három esztendővel.

Elek. Azt hiszed, három esztendő semmi? Meglásd, mennyivel okosabb leszel te is három esztendő múlva.

Aranka (hevesen.) Én most is okos vagyok! Amit neked megmondhatnak, azt én is tudhatom.

Elek (folyvást tréfás hangon.) Nem hiszem, kedves hugocskám. Mert ez a mostani dolog is olyan családi titok volt, melyet egyelőre nem volt szabad másoknak tudni. Ha pedig te is tudtad volna, akkor időnek előtte beszélt volna róla az egész város, mert vannak bizonyos kis leányok, a kik...

Aranka (indulatosan közbe szól.) Oh tudom, azt tartjátok rólam, hogy fecsegő vagyok, hogy nem tudok titoktartó lenni. Pedig tudok, igen is tudok...

Elek. Sokszor tapasztaltam!

Aranka. Hiába gunyolódol, mert mindjárt be is tudnám bizonyítani.

Elek. Arra kíváncsi vagyok.

Aranka. Hát például... emlékszel arra a szép aranyos tintatartódra, mely vagy két hónappal ezelőtt eltört?

Elek. Hogy ne emlékezném! Ott kotorászott valaki az asztalomon, mindent

összehányt s eltörte a kedves tintatartómat, melyet nagyapától kaptam. Máig sem tudtam kifürkészni ki tette.

Aranka. No lásd! Az a valaki pedig én voltam.

Elek. Te voltál! Ejnye te gonosz kártékony portéka! (Tréfásan megfogja és megrázza.) No megállj, ezért megfizetsz.

Aranka. Jól van, jól. De ebből láthatod, hogy tudok titoktartó lenni, mert annak már két hónapja és egy árva szóval sem árultam el.

Elek (kaczagva.) Ezt ugyan bebizonyítottad! Abban nem kételkedem, hogy ha csinyt követsz el, azt el tudod titkolni! De egészen más az, ha valami titok volna rád bízva, ha más valaki tenne vagy mondana valamit, amit aztán nem volna szabad mások előtt elárulnod.

Aranka. Azt is épen úgy meg tudnám állani. Oh, csak már egyszer tudnék valami igazi titkot... meglátnád akkor!

Elek (fontos arccal.) Igazán? Ha csakugyan tudnál titoktartó lenni, akkor most épen volna egy titkom...

Aranka (mohón.) Mi az? Oh, mondd hamar! Kedves, édes jó Elek, mondd, mi az?

Elek. De csakugyan nem mondom meg senkinek?

Aranka. Dehogyan mondom, dehogyan mondom! Csak beszélj!

Elek (Aranka füléhez hajolva.) Nos, ha te tudsz hallgatni, akkor... (nevetve.) akkor én is tudok.

Aranka (kifakadva.) Oh, te csunya... te... te...! Igy rászédni engem! És talán azt hiszed, hogy ezt a csejt te gondol-

tad ki? Az ám, hallottam én ezt már régen...

Elek (nevetve.) Annál ügyetlenebb voltál, hogy lépre mentél.

Aranka. Igen, mert biztam benne, hogy egyszer már komolyan beszélsz.

Elek. Igen, mert nagyon szeretted volna már egyszer valami titkot megtudni.

Aranka Nincs szükségem a titkodra — menj — nem akarok semmit megtudni.

Elek (nevetve.) Ezt már okosan tetted, így nem is lesz semmi bajod. (El.)

Második jelenet.

Aranka, majd **Lidi.**

Aranka (egyedül.) Az a csunya Elek! Hogy rászédett! Már igazán azt hittem, hogy valami nagy titkot mond — úgy örültem! Oly érdekes lehet az, ha az ember tud valamit, amit mások nem tudnak! Csak nekem nem mondanak soha ilyesmit. (Lidi bejön, sírva, kendőjével szeméit törölgetve, keresztül akar menni a szobán.) Mi baja van Lidi?

Lidi (ijedten.) Jaj — a kisasszony itt van! Nincsen semmi bajom — épen semmi.

Aranka. Már hogy ne volna! Hiszen látom, hogy sírt. Bizonyosan titkol valamit.

Lidi. Oh dehogy!

Aranka. De igen. Ez nem szép, Lidi, hogy előttem titkolózik... nekem megmondhatja mi a baja, én el nem árulom senkinek, ha titok.

Lidi. De mondom — nincsen semmi titkom.

Aranka. Akkor már megmondta volna, mért sírt.

Lidi. De mikor olyan borzasztó dolog történt velem!

Aranka. Borzasztó? (Félre.) Jaj de érdekes lesz! (Fenn.) És mi az? Mondja szaporán.

Lidi. Igen ám — de nem lehet — azt nem szabad megtudni senkinek.

Aranka. Természetesen — ha titok, nem szabad elárulni. Oh, én tudok hallgatni!

Lidi. Különösen a mamácskának nem szabad megtudni.

Aranka. Én nem mondom meg, de-hogy mondom! Hát mi történt?

Lidi. Tudja kisasszonykám, hogy a mamácska az aranyműveshez adta azt a szép drágagyöngyös karpereczet kiigazítás végett.

Aranka. Igen, tudom... és most már azt is tudom, miért. Nagyon ritkán szokta viselni, mert régi családi kincs, de most szüksége lesz rá a lakodalomra.

Lidi. Igen is... hát a mamácska ma elküldött az aranyműveshez megkérdezni, kész-e már a karperecz. Kész volt s az aranyműves ide is adta nekem, hogy haza hozzam.

Aranka (feszülten.) És azután?...

Lidi. Én az ékszert betettem a felöltőm zsebébe, rajta is tartottam az egész uton a kezemet és mikor haza értem, mégsem találtam... (sirva) nincsen sehol, sehól, elveszett!

Aranka (íjeden.) Elveszett!

Lidi. El, és nem tudom elképzelni, hol, mikép... kilopták-e a zsebemből, vagy kiesett...

Aranka. Ez már nagy baj... mit fog mamácska mondani!

Lidi. Épen az a baj! Mindjárt szaladtam a kapitánysághoz, bejelentettem, hogy kerestessék... de ott nem nagyon biztattak... mert ha valami rosz ember találta meg, nem adja vissza! Oh anyyi rosz ember van a világon!

Aranka. Istenem, de hát akkor mit csináljunk!

Lidi. Még van egy mentségem. A karperecznek párja van... azt titokban elviszem az aranyműveshez, majd csinál egészen hasonlót.

Aranka. Oh Lidi, de hiszen arra nagyon sok pénz kell!

Lidi (sőhajtva.) Tudom, de még is megteszem... oda adom minden pénzecskémet, amit tiz esztendő óta megtakarítottam, csak a nagyságos asszony meg ne tudja... soha sem biznék többé bennem. Ha egyszer ilyen gondatlannak tapasztalt, elkergetne; pedig én holtom napjáig itt akarok maradni. Hiszen kicsi koromtól itt nőttem fel...

Aranka. Természetesen, nem szabad elmennie a háztól, Lidi.

Lidi. Most csak az szükséges, hogy senki se tudja meg... de különösen a mamácska.

Aranka. Az pedig nagyon nehéz lesz... mert hátha sétaközben betér az aranyműveshez és ez megmondja, hogy már hazaküldte a karpereczet?

Lidi. Arról majd gondoskodom. Megkérem az aranyművest, ne áruljon el, találjon valami kifogást, hogy mért nem kész a karperecz. Nagyon jó öreg ur, bizonyosan megteszi. Csak aztán a kisasszony el ne áruljon!

adjárt szá-
lentettem,
m nagyon
osz ember
Oh anyyi

kkor mit

égem. A
titokban
ajd csinál

arra na-

még is
pénzecs-
negtaka-
ony meg
bbé ben-
atlannak
holtom
en kicsi

szabad
es, hogy
nősen a

nehéz
etér az
a, hogy

n. Meg-
jön el,
t nem
eg ur,
kisasz-

Aranka. Hát még! Talán kis gyerek
vagyok én?

Lidi. Elek urfinak sem szabad tud-
nia...

FELADVÁNY A SZENTIRÁSBÓL. Iryjdtok meg, mit ábrázol e kép?

Aranka. Oh, várhatja, míg tőlem tit-
kot tud meg!

Lidi. Mert lássa, kedves, jó kisasz-
szonykám, a jó mamácskának ez nagy

szomorúságot okozna... ha lesz is egy másik, egész olyan karperecz, az már mégsem lesz az igazi, a kedves családi emlék; nagyon búsulna; én pedig inkább meghalok, hogysem szomorúságot okozzak neki.

Aranka (fontosan.) Tudom, értem én azt. Legyen nyugodt Lidi, nem szólok én senkinek.

Lidi. Számítok is rá, kedves kisaszszonykám, mert különben még sokkal szerencsétlenebb lennék. De most sietnem kell dolgomra. (El.)

Harmadik jelenet.

Aranka egyedül.

Titkot tudok! Titkot tudok! Jaj de érdekes! (Ugrál örömben.) De nem... nem szép, hogy örülök, mert hiszen ez nagyon szomorú eset... szegény Lidi nagyon szerencsétlen... minden pénzét oda kell adnia, hogy jóvá tegye a bajt... Csak elég legyen a pénze! Majd én is segítem szegényt... van egy aranyom, melyet születésem napjára kaptam... aztán van pénzem is... nem sok, de az is valami. Elek bizonyosan szintén fog segíteni. Kiállhatatlan, esunya, kellemetlen fiú ugyan, de különben nagyon jó... Mindjárt megkérem... azaz... nem! Nem lehet! Hiszen neki nem szabad megtudni... csak azért sem! Oh, kedves Elek urfi, mégis biztak rám titkot, még pedig igazi nagy titkot, komoly titkot, igen is! És nagyon érdekes, ha szomorú is... más nem tudja, csak én... csupán én! Ez olyan érdekes! (Tapsolva ugrál.)

Negyedik jelenet.

Aranka. Elek.

Elek (belép.) Borúra derü? Az imént duzzogtál és boszankodtál, most meg tapsolsz örömben. Mi történt?

Aranka. Semmi, épen semmi.

Elek. Látom az arczodról, hogy nagyon örülsz valaminek.

Aranka. Ha örülök, van rá okom.

Elek. Persze, hogy kell rá okodnak lenni. Épen azt kérdezem, hogy mi?

Aranka. Én pedig épen azt nem mondom meg. Oh, kedves Elek urfi, ha te tudsz hallgatni, én is tudok.

Elek. Ah, ah, tehát valami titok?

Aranka. Igen is, titok. Nem tartám engemet mindenki olyan fecsegő kis gyermeknek, a kire nem lehet titkot rá bízni.

Elek. Gratulálok annak, a ki rád bízta a titkát.

Aranka. Gratulálhatsz is, mert jól tette.

Elek. Az ám, olyan jól, hogy már is sietsz elárulni a titkot.

Aranka (megkökkenve.) Én? Elárulom?

Elek. El bizony, mert a ki azt mondja, hogy titkot biztak rá, az már félig el is árulta.

Aranka. Oh persze! Aztán én nem mondtam... te csak kitaláltad.

Elek. Az tökéletesen mindegy, kedves hugoskám. A ki nem akarja elárulni a titkot, annak vigyázni kell mindenre, nem szabad fontoskodó arczokat csinálni és büszkélkedni, hogy tud valamit.

Aranka. Köszönöm a jó tanácsot, majd máskor úgy teszek. Különben most

is csak annyit tudsz, hogy titkot tudok, de hogy mi az, nem fogod megtudni soha, soha! Inkább megöletem magamat.

Elek. Oh, oh, mekkora hős vagy! No ne félj, nem foglak megölni, de azért meg fogom tudni a titkodat.

Aranka. Azt hiszed? Abban csalódom kedves bátyám uram, mert nem fogod megtudni. Képzem; arra számítsz, hogy majd adsz nekem valamit, amit nagyon szeretek, talán éppen azt a szép képes mesekönyvet...

Elek. Nem én! Nem adok neked semmit, mégis megmondod.

Aranka. Igazán? Már azt szeretném látni, hogy eszeled ki.

Elek. Nagyon egyszerűen. Csak egy kicsit okoskodni fogunk. Legelőször is, mióta az előbb láttalak, nem mozdultál ki ebből a szobából, tehát csak éppen most tudhattad meg azt a nagy titkot. Mamánk nem mondhatta, mert nem volt itt, azt tudom. Más sem járt itt senki, csak Lidi, a kit az imént láttam innen kimeenni. Tehát Lidi mondta.

Aranka. Hát ha ő mondta is, ebből még semmit sem tudsz.

Elek. Dehogy! Most már nagyon sokat tudok. Elárultad, hogy Lidi mondta, a többi könnyű kitalálom.

Aranka. Csak rajta, próbáld meg.

Elek. Csak lassan, mindjárt rátérünk. Láttam, hogy Lidinek ki vannak sirva a szemei, tehát valami nagy baja van. És olyan bajának kell lenni, amit titkolnia tanácsos, mert különben legelőször is mamánkhöz ment volna segítséget kérni. Valószínű, hogy éppen mamánktól fél.

Aranka (nyugtalanul.) Oh persze... már miért félne...

Elek (fürkészve.) Ahá... ugy-e nyomon vagyok, mert már te is félsz. Tehát bizonyos, hogy Lidi valami rosztat követett el, alkalmasint eltört valami értékes tárgyat.

Aranka (izgatottan.) Nem, nem tört el! Az nem is volna baj, mert legalább megvolna...

Elek. Tehát nincs meg? Akkor hát elveszett.

Aranka (ijedten.) Nem... nem veszett el... nem történt semmi... semmi...

Elek. Nagyon tagadod, tehát úgy van. És most már tudom is, miről szól a titok. Mamánk elküldte Lidit az aranyműveshez a karpereczért...

Aranka (nagyon nyugtalanul.) Nem az... nem a karperecz... ne is beszélj a karpereczről, sem az aranyművesről...

Elek. Miért ijedezel, ha nem találtam ki? Lásd, magad árultad el. Tehát Lidi elvesztette mamánk drága karpereczét, ez a nagy titok.

Aranka (majdnem sirva.) Jaj Istenem... de hiszen én nem mondtam semmit...

Elek. Nem ám, kedves hugocskám, csakhogy szépen elárultál akaratlanul mindent, mert nem tudod a titkot megtartani.

Aranka. Jól van no... hát megtudtad... lásd, ezt csakugyan titokban kell tartani, mert nagy baj... Lidi majd jóvá teszi, de mamánknak nem szabad megtudni... Ugy-e, hallgatni fogsz?

Elek. Ugy mint te.

Aranka. Nem, nem úgy... jobban.
Elek. Ahá, tehát megvallod, hogy nem tudtál hallgatni. (Kifelé indul.)

Aranka. Hová még?

Elek. Egy kis dolgom van... mindjárt visszatérek.

Aranka (nyugtalanul.)
Oh, milyen ügyetlen voltam... most mindjárt baj lesz... jaj, minek is tudtam ezt a titkot... (Kivülről kiáltás hallatszik: Lidi! Lidi!) Oh, a mama jön... most ugyancsak vigyáznom kell.

Ötödik jelenet.

A mama, Aranka.

A mama (belép.) Nem láttad Lidit, kedvesem? Már rég haza kellett volna jönnie. Borzasztó, hogy annyi ideig jár oda.

Aranka. Oh, már itthon van, kedves mama.

A mama. Itthon van? Meg nem foghatom, miért nem jön jelenteni, mit végzett.

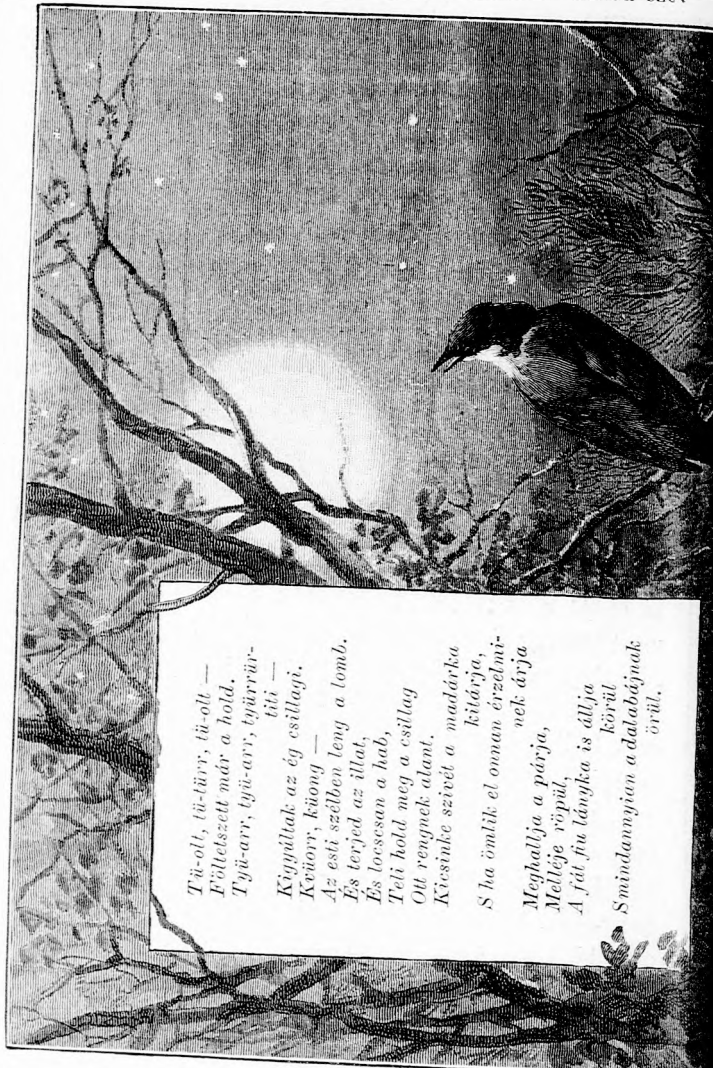
Aranka (zavartan.) Hát igen... nagyon fáj a feje...

A mama. Az nem elég ok arra, hogy ne jelentse mit végzett. A karpereczet kellett haza hoznia.

Aranka. Igen... de az aranymü-

ves... még nem készítette el... nagyon sok a dolga.

A mama. Hát te honnan tudod ezt?

Tü-olt, tü-ürr, tü-olt —
Föltáskozt már a hold.
Tyü-arr, tyü-arr, tyü-ürr-
titi —
Kigyúltak az ég csillagai.
Kvíörri, küöng —
Az esti szélben leng a lomb.
És terjed az illat,
És lörccsan a hab,
Teli hold meg a csillag
Ott rengnek alant.
Kicsinke szívét a madárka
kitérje,
S ha ömlik el onnan érzelmir-
nek árja
Meghallja a párja,
Melléje röpül.
A fát jó lánghka is állja
körüli
S mindannyian a dalabájuk
örüli.

Aranka. Lidi mondta...

A mama. Hát az mióta szokás, hogy Lidi neked jelenti, mit végzett az én dolgomban?

Aranka (mindinkább megzavarodva.) Oh, mamácska, az csak véletlen volt... ide jött be és én láttam, hogy sir. Kérdeztem

het be hozzám, de ide eljöhet és sir... miért? Talán mert a karperecz még nem kész... ilyesmiért nem szokás sirni.

Aranka. Nem azért, kedves mama... hanem fél... hogy nagyon megsomorít, ha... ha...

A mama. Mivel szomorít meg? Hogy még nem kész a karperecz? Micsoda oktalanság volna ez? Hiszen még nem is olyan nagyon sürgető. Valami egyéb történhetett. Megyek mindjárt az aranyműveshez.

Aranka. Nem... ne menj oda... kérelek, kedves mama, ne menj!

A mama. Ne menjek? De hát miket beszélsz össze vissza? Ugyan mért ne mennék?

Aranka (teljesen megzavarodva.) Oh, hiszen úgy is megkerül majd a karperecz, megtalálják... az az... majd csinálnak mást... csak ne menj most oda mamácska!

A mama (szigoruan.) Most már elég e zavaros beszédből. Magyarázd meg, mit jelent mindez?

Aranka. Nem lehet... nem mondhatom meg...

A mama (még szigoruban.) Mit hallok? Nem mondhatod meg? Hát nem

FÜLEMLE A MARGITSZIGETEN.

(Az idézett madárhangok, egy híres tudós följegyzései nyomán, a »K. L.« régebbi folyamainak egyikében voltak közölve. F. b.)

tőle, mi a baja? Hát megmondta, hogy a karperecz... (ijedten elhallgat.)

A mama. Miféle értelmetlen beszéd már ez? Lidinek fáj a feje, azért nem jö-

tudod, hogy előttem nem szabad titoknak lenni? Beszélj, parancsolom!

Aranka. Jaj Istenem! Oh... kedves mama... (Félre.) Az Elek is most hagy magamra! Ő jobban tudna valamit mondani...

A mama. No's, hát még sem beszélsz?

Aranka. De igen... igen... hát... ízé... (Félre) Oh, de borzasztó dolog az, ha az emberre titkot biznak.

A mama (türelmetlenül.) Szaporán!

Aranka (féljén sirva.) Oh, de mikor nem szabad... nem lehet... megigérttem... és aztán tudom is, hogy nagyon megszomorítana... oh, ne menj az aranyműveshez!

A mama. Már tudom! Lidi elvesztette a karpereczet!...

Hatodik jelenet.

Voltak. Elek, Lidi.

Elek (belép.) Dehogyan vesztette! Megkerült.

Aranka. Megtalálta?!

Lidi (örvendező arccal átadja a karpereczet a mamának.) Meg! Nem is tudom, hogy tudtam úgy elveszteni az eszemet! Elek urfi vezetett nyomra; mindjárt azt kérdezte, nem lyukas-e a zseb, nem csuszott-e a karperec a bélés közé.

Elek. És csakugyan ott volt.

A mama. Csakhogy megvan! Ez valóban nagy veszteség lett volna. Képzem, mennyire meg voltál rémulve, szegény Lidi.

Lidi (felsóhajtva.) Oh! Már szinte félholt voltam, kivált mikor láttam, hogy

már Elek urfi is tudja, mert a kisaszszony elárulta a szomorú titkot.

Elek (vigan.) Pedig ugyancsak erősen tudja ám a titkot megtartani!

A mama (tréfásan.) Magam is tapasztaltam. Jövőre majd rábizzuk a titkainkat.

Aranka. Nem, nem kérek többet belőle. Csak pár perczig tudtam egyet, de ugyancsak megszenvedtem miatta. Nagyon nehéz mesterség ez, örüljön mindenki, ha nem kell titkot tartogatnia.

A Z Ö S Z.

*ITT van az ősz! itt van biz ő,
Nincsen többé meleg idő,
A vidék csöndes, elhagyott,
Madárdal most nem hallszik ott.*

*Az erdő is új színt kapott,
Lomb hullja be a patakokot.
Zöld pázsit már sehol nincsen,
Kietlen és pusztá minden.*

*Költözik a gólyamadár,
Neki itten hideg van már,
Rígó, pinty és fülemile
Tova készül el messzire.*

*Csak a kis veréb egyedül,
Marad itten, el nem repül.
Néma mostan erdő, mező,
Itt van az ősz! itt van biz ő.*

*Szász Piroska. *)*

*) Alma nem esik messze fájától, tartja a példabeszéd. Ez ügyes versike szerzője a jeles költőnek, Szász Bélának leánykájája s hugocskájája, Szász Károlynak, a híres műfordítónak s szintén jeles írónak, kiktől már többször olvastatok szép költeményeket a »Kis Lap«-ban. A versikét — ezt itt különösen ki kell emelnem — segítség nélkül írta meg Piroska.

A FEKETÉK ORSZÁGÁBAN.

(Képpel a 172. lapon.)

A ÉN azt kérdezem tőletek, hol van az ugandai királyság? valljátok meg, hogy nem igen tudnátok rá felelni. Nem is venném rossz néven, mert nem igen rég ideje, hogy erről a királyságról tudunk valamit. Ott van az messze, Afrika közepén.

A föld öt része közül jóformán legismeretlenebb még a forró éghajlat alatt fekvő Afrika. Persze a tengerparti részei rég ismeretesek és már a bibliából sokat olvasunk egyik afrikai országról, Egyiptomról. Köröskörül és a tengerpart mentén mindenfelé letelepedtek európai emberek, vagy pedig benszülöttek alakítottak olyan birodalmakat, melyekben volt olyan a milyen műveltség. Hanem hogy mi van Afrika belsejében, arról sokáig a legtudósabbak is nagyon keveset tudhattak. Jó ideig azt hitték, hogy ott bent esupa sivatag van, melyeken csak itt-ott tengődik egy vad néger-törzs, ide-oda barangolva. Pedig nem úgy van ám az! — mert Afrika belsejében igen szép, termékeny országok vannak, hatalmas folyókkal, nagy hegységekkel, gazdag növényekkel s itt sok királyság is van, hatalmas királyok uralkodnak a fekete bőrű népek fölött. Ezek a feketék persze műveltség dolgában nagyon hátra vannak az európai népek mögött, de vannak falvaik, városaik, mivelik a földet, háboruskodnak egymással csak úgy, mint más népek a földön.

Száz meg ezer esztendő óta éltek ők ott Afrika belsejében és ha mi nem tud-

tuk, hogy léteznek, hát ők még kevesebbet tudtak arról, hogy van még az ő határukon túl is valami; azt pedig, hogy fehér bőrű ember is van, nem is álmodták. De lassacskán még is meg kellett ismerkedniök az európai emberekkel.

Bátor tudósok vállalkoztak rá, hogy kikutatják, mi van ott Afrika belsejében. Nagy veszedelmek közt behatoltak oda és mindig több-több hírt hoztak az ottani népekről, országokról. Egyik legnagyobb néger királyság ott Uganda, mely a Viktória Nianza nevű nagy tó körül terjed el és melynek Mteza volt hosszú éveken át híres, hatalmas fejedelme.

Tegyük föl, hogy látogatóba megyünk Uganda királyához, hadd lássuk, milyen a világ ott az ő feketék országában.

Sok fáradsággal, néha bizony veszedelemmel is eljutunk a gyönyörű nagy tóhoz, csónakba ülünk és keresztül evezünk rajta. Egy szép öbölben szállunk partra, mert ott közel fogunk Mteza királlyal találkozni. Még ki sem szálltunk, már szemünkbe ötlük, hogy a part szorában ezer meg ezer fekete alak sorakozik, dárdával a kezében, mögöttük pedig épen olyan fekete tömeg tolong, asszony, gyermek, mind roppant kíváncsian, mert hallották a csodálatos újságot, hogy fehér bőrű emberek jönnek. Hajdan nagy veszedelem volt ott járni európainak, de most már szívesen látják, mert Mteza király megparancsolta.

A mint partra lépünk, zeneszóval üdvözölnek, még pedig katonai zenével. Csakhogy nem olyan zene ám ez, mint a mienk, hanem olyan, hogy majd megsiketülünk bele. Üstököt és dobokat vernek,

közben ordítanak, s minél nagyobb a lárma, annál nagyobb a tisztesség. Annak tehát örvendünk kell, hogy rettenetes lármával fogadnak.

Még le sem esőndesedett a szörnyü zenebona, már közeledik egy férfi, kit annyian oly alázatosan kísérnek, hogy azt hisszük, ez maga a hatalmas Mteza király. Pedig ez nem ő, hanem csak az ő első minisztere, kit a király küldött, hogy üdvözljön minket. Meg is teszi, nagyon szívesen kezet szorit velünk, aztán elvezet a király székhelye felé, a feketék sokasága pedig utánunk jön, bámulva fehér arcunkat és ruháinkat.

Mi most egyenesen a királyhoz megyünk, de vagy huszonöt évvel ezelőtt az nem úgy volt ám. Akkor egy bátor tudós utazó, Spette, ki először jutott el Ugandába, csak nagy bajjal jutott el a fekete uralkodó színe elé. Tudtára adták, hogy ez rendkívüli kegy, melyet azzal kell megérdemelnie, hogy napokig várakozik és készül a nagy szerencsére. Végre Speke mégis eljutott a király elé s vele voltak arab kísérői, kik értették az ő nyelvét és az ugandiai négernek nyelvét is, tehát tolmácsul szolgáltak. Mikor a király elé értek, mindenki leborult a földre és kívánták, hogy Speke is ezt tegye. Speke azonban megtagadta és tolmácsai által így szólt a királyhoz:

UGANDAI IFJU.

— Én nem borulok le előtted, valamint te sem én előttem. Te hatalmas király vagy, de én meg épen olyan hatalmas utazó vagyok és jaj volna annak, a ki engem megbántana!

És leült egy zsámolyforma székre, a minőn a király ült.

Mindenki ámult a fehér idegen vakmerőségén és Speke valóban veszedelmes dologba vágott, mikor így cselekedett, mert a király egyetlen intésére le-

mészárolták volna. De Speke jól számított. Mérésszerű beszéde meglepte a feketéket és királyukat; nem tudták, micsoda voltaképpen az a fehér ember, miben áll a nagy hatalma. Engedték hát tenni, azután megbarátkoztak vele és a király csakhamar nagyon megszerette, mert a tudós, ügyes európai férfiú sok mindenféle dologban megmutatta, hogy hasonlíthatlanul fölöttük

áll. Ajándékozott a királynak jó puskát, amit ott addig nem ismertek s ezzel az ajándékkal aztán már épen nagyon szorossá lett a barátság. Ennek jó hasznát vették a későbbi fehér utazók, mert a király mindnyájokat barátságosan fogadta, így néhány évvel ezelőtt Stanley híres utazót is, ki sokáig időzött ott és kinek nagy befolyása volt a királyra.

Ezeknek a régiebb bátor utazóknak köszönhetjük, hogy mi most már barátságosan járhatunk a feketék országában,

s a mint a király elé érkezünk, nem kell a földre feküdnünk. Ellenkezőleg, a király mindnyájunknak kezét nyújt és oly barátságosan megszorítja kezünket, hogy szinte ropog bele a csontunk; de aztán tolmácsaink segítségével szépen elbeszélgetünk, mialatt a király fekete alattvalói, még az első miniszter is, roppant alázatosan, majdnem reszketve állanak köröskörül és lesik uralkodójuk minden szem-

pillantását. Mert tudják, hogy a kivel a király elégedetlen, annak vége van, azt rögtön kivégzik, senki sem moccanhat a hatalmas zsarnok ellen.

Mert nagy zsarnok ám ő fekete földesége. Az ő országában az a törvény, ami neki eszébe jut; mindenki föltétlenül engedelmeskedik neki, csak a bűvészek és jósok bátrabbak egy kicsit, ezekre hallgat is a király. Mert nincs nekik igazi vallá-

...LEÜLT A TENGYELYRE. (Lásd a 176. lapon.)

suk, csak holmi furcsa babonájok, a ravasz bűvészek és jósok pedig mindenféle meséket beszélnek, hogy a »szellem« ezt vagy azt kívánja. Erre aztán még a király is hallgat.

Hogy annyira engedelmeskedik mindenki a fekete királynak, nem csoda, mert hatalmas sereg van körülötte. Mihelyt egy kis ideig beszélgettünk vele, mindjárt meg is hív, hogy nézzük meg katonáit. Izmos, erős férfiak; lándzsa és a pajsz fegy-

verők s a király intésére csatajátékokat kezdenek. Bámulatos ügyességgel forgatják, dobálják a lándzsát; meglátszik rajtuk, hogy kora fiatalságuktól fogva mindig ezt gyakorolták. Mert a férfi ott jóformán mind harczos, mihelyt csak bírja és a meddig csak bírja a fegyvert. A munkát pedig az asszonyok végzik.

Miután a csatajátékokat végig néztük, a király meghív, menjünk vele fővárosába, hol a palotája van. A szép tó

partjától néhány óra járásnyira, a Rubaga hegyen fekszik ez a főváros. De ugyan-csak csalódnánk, ha olyan várost képzel-nénk, mint a mi fővárosaink. Mert Ugan-da fővárosa nem áll egyébből, mint belát-hatlan sokaságu apró kunyhóból, minők nálunk a faluvégi cigányviskók. A kunyhók közül magasra emelkedik ki a királyi palota, ez pedig nem egyéb, mint egy nagy pajta. Hanem azért a ki ebben az egy-szerű pajtában lakik, az ott épen olyan rettegett, félelmes uralkodó, mint akár-melyik hatalmas zsarnok, ki márvány-palotában lakik.

Iskolával, irás-olvasással és más effé-le tudományos dolgokkal az ugandai feke-te nép nem bajlódik, sőt az igazat meg-vallva, azt sem tudja, mi fán terem az ábéczé. Legfőbb foglalkozásuk a háborus-kodás, amire minduntalan van alkalmuk. Mert hol az egyik, hol a másik szomszéd törzsszel vesznek össze és aztán nagy kegyetlenséggel folytatják a harcot egy-más ellen. Persze, nem ágyukkal, puskák-kal vivják a csatát, hanem lándzsákkal és esztendőig is eltart, míg egyik vagy má-sik fél belefárad.

Mikor Stanley, a kit már említettem, ott járt, épen háboruszkodás folyt és Mteza király katonái elfogtak egy ellensé-ges törzsfőnököt. A király nagy örömmel mondá a fehér vendégének:

— Most meglátod, hogy fog ez az Uvuma főnök meghalni.

Stanley azonban, mint képzelhetitek, épenséggel nem tartotta helyesnek, hogy megöljék a fogoly ellenséget. Azt felelte tehát:

— Azt ne tedd! Nem emlékszel-e, hogy arra tanítottalak: szeresd ellensége-det is!

— Nem, nem! Máglyára tétetem, elevenen megégetem!

De akkor a »nagy szellem« haragud-ni fog rád.

Erre meghökkent Mteza király. Mert az eszes, tudós fehér embert még nagyobb bűvésznek tartotta, mint a saját fekete bűvészeit. Nagyon boszankodott, dult-fult tehát, de végre is hallgatott a tanácsra és a fogoly megmenekült a szörnyű haláltól.

Hogy jó barátságban maradjunk a fekete királyokkal és főbb embereikkel, gondunk legyen rá, hogy sűrűn kapjanak tőlünk ajándékot. Ezt nagyon megvárják. Ezért az európai utasok, kik ott járnak, kénytelenek tömérdek podgyászt hurezolni magukkal. Nagy ládákból visznek fegyvereket, kendőket, tarka csecsebecsét, üveggyöngyöket s más mindenféle holmit, amit a feketék szeretnek. De a feketék aztán nem maradnak adósok és szívesen adnak az utazónak, amire szük-sége van, sőt a király még katonákat is rendel melléje, ha tovább utazik olyan tájra, hol nem bizonyos, vajlon barátságos nép közé jut-e.

Mteza királyról, a kiról beszéltem, nemrég az a hír érkezett, hogy meghalt. Igaz-e, még nem tudni, mert ott nincsen se posta, se táviró, nagyon nehéz bizonyos hirt kapni. Ha csakugyan meghalt, kár érte, mert jóra való fekete király volt. Ha utódja nem fogja úgy szeretni a fehér tudósokat, nehezebb lesz a kutató utazók-nak ott járnai Afrika belsejében.

JÖN A VENDÉG!

(Képpel a czimlapon)

RENDBE lányok, rendbe fiúk! —*Már messziről porzik az út.**Hozzák a kedves vendéget —**Szegény árva kis öcsénket:**Mama testvérjének fiát,**A kicsike csöpp Janikát.**Négyen vagyunk, — leszünk öten,**Ő is testvér lesz körünkben.**Amit veszt: mi lányok, fiúk**Valj mi által pótolhatjuk?**Szeretettel, gyöngédséggel,**Biztató kedveskedéssel.**Im a kocsi erre fordul,**Örömkönyünk is kicsordul,**Mind siessünk elejébe:**»Isten hozott, jó testvérke!«*

MARADHATATLAN DINIKE.

(Képpel a 173. lapon.)

APÁCSKA, én is kimegyek a mezőre, ismétlé Dinike már vagy tizedszer.

— De mondtam már, hogy ott nem fogsz tudni mit csinálni. Nekem dolgom van a munkásokkal.

— Oh, elmulatok én magam is.

— Jó van no, hát jöjj! De aztán ne nyugtalanodjál, ha unalmasnak talárod; mert nem jövünk haza estig.

— Annál jobb!

Dinike ezt nagyon bátran mondta, pedig jobb lett volna hallgatnia apja szavára. Mert az apa jól tudta, milyen maradhatatlan legényke a Dinike. De ha már oly nagyon kívánja, hát teljék kedve.

Megindultak, még pedig gyalog, mert Dinike apja szeretett nagyokat sétálni. Nagyon messze, túl az erdőn volt a mező, hol a munkások dolgoztak. Erős félóra mulva azonban végre mégis csak oda értek.

Az apa ide-oda járt s intézkedett a munkánál. Dinike pedig szaladgált jobbra-balra, mignem egyszer azt látta, hogy apja az öreg gazdával egy kis szekérke mellett tanakodnak. Persze, mindjárt ott kellett lennie. Meg is tudta a fontos dolgot, a mely nem volt egyéb, mint hogy a szekérke, melyen mindenféle szerszámot hoztak ide, összetöredezett.

— Még valahogy talán hazajutunk vele, ha előbb összekötözgetjük, szögezgetjük, szolt az öreg gazda. Van itt kötél, fejsze. Indulás előtt majd megigazítom.

— Jól van, Mihály, szolt az apa.

Aztán Dinikéhez fordulva mondá:

— Eszedbe ne jusson itt a szekeren játszani.

Ezzel mindenki ment újra a dolgára. Dinike pedig mért lett volna az a hires maradhatatlan legényke, ha békében tudta volna hagyni a megromlott kis szekeret? Épen mert figyelmeztették, hát csak azért is ott settenkedett, nézegette, vizsgálgatta.

— No bizony, nincs ennek semmi baja, mondá.

Huzogatta, tologatta s mihamar egészen megfélekedezett az intésről. A kis szekér jókora dombon állt és Dinike olyanformát gondolt, milyen jó multság volna az, ha a dombról lekocsikáznék; a szekérke magától legurul és olyan könnyű, hogy ő majd fölhuzza vissza.

A mint kieszelte, meg is tette. Oda huzta a szekérkét a domb szélére, megindította lefelé s ráugrott. Természetesen az lett belőle, amit okosabb észszel előre lehetett látni. A kis szekér egy darabig nagy gyorsasággal gurult, aztán nagyot zökkent és széthullott, csak a két utolsó kerék jutott le a domb aljára. Dinike kipottyant a földre s mikor nagyobb baj nélkül talpra ugrott, ugyancsak vakarta a füle tövét, látva mi történt. A szekérke eleje darabokban hevert. Dinike sokáig nézegette, mintha azt várná, hogy a

széthullt darabok is fölkelnek s rendbe állanak, mint ő. Aztán lement az elsőkött két kerék után, mely ott lent állt. Busan leült a tengelyre (Lásd a képet a a 173. lapon.) és törte a fejét, mit tegyen? Ugy gondolta, legjobb lesz haza szökni.

Meg is tette volna, de nem lehetett, mert apja már meglátta mi történt s ott termett mellette. Keveset pirongatta meg, s aztán így szólt:

— Nem hallgattál a jó szóra, viselni fogod a következményét. Most nincs szerkér, melyen haza vigyük a sok szerszámot, zsákot. Kézben köll vinni. Te is fogod cipelni.

És úgy történt. Mikor haza indultak, egy nagy csomó üres zsákot a Dinike vállára raktak. Majd lerogyott alatta; azt hitte, van legalább is két mázsa. És vinnie kellett egész hosszú uton hazáig, végig a falun is. Alig lihegett, arczáról csorgott az izzadság, mikor végre hazaértek. És még nevettek is mind, a kik csak látták.

Meg is fogadta, hogy nem maradhatatlankodik többé és nem nyul ahhoz, ami nem az ő kezébe való.

FORGÓ BÁCSI POSTÁJA.

Budapestről még július hóban kaptam levelezőlapon egy megfajtást az »Ibisz« kezdetű koczás rejtvényre, de név nem volt alatta. Akit illet, jelentkezzék. — **Doroghy János.** Bizony, a nyári hó engem is kiolvasztott a főváros forró kövei közül: míg én oda voltam hűselni és pihenni a fenyvesek alatt, ti ép akkor jártatok az ajtóm előtt. Nagyon sajnálom. De azért mégis csak találkozunk mi még! — **Freund Regina.** Levél megy. — **Jónás Fridelka.** A te versikéd nem való a közlésre. Nem elég az, sorokat rakni egymás alá méret és rím nélkül, mert még ez nem vers. Aztán egy kis változtatással szépen írta meg dolgodat b. Eötvös József a »megfagyott gyermek« című költeményében. Tán annak a benyomása alatt voltál, mikor írtad. — **Balogh Dezső, Klein Gyula, Szépe Jani.** A megelőző részben nektek is szól. — **Engelmann testvérek.** Bármely könyvkereskedésben megrendelhetitek a »Forgó bácsi színházát«. Ára 1 frt. 50 kr. — **Szász Piroska.** A versike csinos, a Miczi törté-

nete meg valóban becses vonást szolgáltat az állatok lelkivilágának bővebb megismeréséhez. Szívesen közlöm mind a kettőt s külön még a takaros írásodat is dicsérhetem. — **Glac Béla.** Mintha a kezdet vezették volna az írásnál. De hát 5 éves fiúcskától több nem telik. Hanem Tamás vagyok abban, ily kicsiny gyermek maga oldotta-e meg a rejtvényt. — **Medveczky Krisztina.** Bátoran! Akik zörgetnek, azoknak megnyitattik, mondja az Irás is. — **Schlesinger Mariska és Dezső.** Ajálva küldtétok a megfajtást, hogy oly sürgetve követelitek a neveitek közlését? Ha nevetek nincs ott az illető rovatban: vagy nem helyes volt a megfajtástok, vagy nem kaptam meg a levelet. — **Nagy Mariska.** A leveled merő czifraság, a mellékelt betűrejtvény pedig rongyos szélű. Hogy illik ez össze? Magával a rejtvényel különben rég megelőztek. — **Kásztel Géza és Viktor.** A választ mindig megadom, ha válaszra érdemes dolgokat kérdeztek tőlem. Első küldeménytek kissé nagyon is könnyű szerrel megfajtható kép-rejtvényből áll. — **Porucz Olga.** Hja, így ősszel a »Kis Lap« régi fészkeből sok kis madárka, kinek megnőtt a szárnya, kiröppen a nagy világba, csak azzal a különbséggel, hogy nem térnek vissza többé, vagy csak évek múlva. Bár mikor találkozunk ismét, annak én mindig nagyon meg fogok örülni. — *Több rendbeli rejtvényt, elbeszélést stb., melyet itt egyenkint elő nem sorolok, egy s más okból nem közölhetek.*

Jótekonyság.

Tihanyi Miklós árvái javára: Koós Teréz és Resovszky Emil, a »Forgó bácsi színházából« vett »A vörös hordó« és »Egy kis técedés« című darabok előadásának eredményeképp küldtek 12 frt 40 krt. (E szép siker elérésében közreműködtek még Steiner Riza, Mühlberg Hilda és Gizella és Bohács Róza.) Az előadásról magáról írva, Koós Teréz e szép sorokkal fejezi be levelét: »Volt sok taps és virágescor; de mindnyájunkat legjobban boldogított azon tudat, hogy, ha csak igen kevéssel is, enyhíteni fogjuk a szegény árvák szomorú sorsát.«

Ezen adakozások ki vannak mutatva a »Nemzet« című napilapban.

Az Ég áldása legyen a kegyes adakozókon!
Forgó bácsi.

Felelős szerkesztő: **Forgó bácsi.** Kiadó-hivatal: Budapest, Ferencziek-tere 3-ik sz., Athenaeum-épület. Budapest, 1885. Nyomtatja a kiadó-tulajdonos: **Athenaeum** irodalmi és nyomdai részv. társulat.